

Nad vse pričakovanje je uspela optika, ki razlaga v praktičnem delu zakone odboja, loma in razklona svetlobe ter njih uporabo, v teoretskem uklon in polarizacijo, s čimer je podana podlaga za teorijo svetlobe.

Zgodovinski obris razvoja fizike poglobi zanimanje za predmet, ko nam popisuje, s kako vnemo so razni učenjaki iskali resnice. — Ob sklepu knjige je 150 mičnih in praktičnih nalog.

Ne samo v znanstvenem oziru, temveč tudi v didaktičnem je knjiga nad vse zanesljiva. Vidi se ji, da se je porodila iz večletne vsestranske prakse. Zdaj se naslanja na induktivno, zdaj na deduktivno, oziroma grafično metodo. Mnogoštevilni poizkusi bodo dali obilo gradiva za fizikalne vaje; kajti ni dvoma več, da stojimo pred durmi — delovne šole, v kateri mladina doživlja svojo mladost. Predvsem se odlikuje po preglednosti in vsled tega tudi jasnosti. Razne tabele-razvidnice z najnovejšimi podatki dajo knjigi trajno vrednost in za dalj časa znak svežosti.

Jezik knjige je lahko umljiv in jednat. Pisatelj nam je ustvaril skoro popolnoma novo nomenklaturu, obilo novih originalnih izrazov celo za isti pojem, kar je knjigi le v dobro; saj bode šele večletna raba knjige pokazala, kateri izrazi se udomačijo. K tiskovnim hibam prištevam zračji, namesto zračni, talenje namesto taljenje in druge malenkosti, katere prepuščam raznim pikolovcem.

Tudi v kemiji je pisatelj iz ogromnega gradiva spretno zbral neobhodno potrebno za praktično življenje. V anorganskem delu obdela nekovine in kovine, ki jih razvršča po periodskem sestavu, katerega dalekosežni pomen primerno poudarja. Glede kisika bi omenil, da ga brez vsake nevarnosti zanesljivejše proizvajamo iz kalijevega hipermanganata namesto iz kalijevega klorata. V organskem delu se pisatelj z vso pravico poslužuje predavateljskega tona, ker je za kemijo na gimnazijah čas skopo odmerjen. 31 lepih nalog daje učencu priliko, se poglobiti v stvarino, ne da bi si obremenil spomin. Zgodovinske opazke so vsakemu dobrodošle. Tudi v tej knjigi povzdigujeta oba slovarčka praktično vrednost knjige. Slovenci že imamo dvoje srednješolskih kemij, Reisnerjeva izborna tekmuje z obema

Reisnerjevi knjigi stopata skoro kot zadnji v vrsto slovenskih srednješolskih knjig in upam, da si kmalu priborita eno prvih mest. Z mirno vestjo trdim, da ne poznam enakih knjig v drugem jeziku.

Dr. Simon Dolar.

Viktor Bežek, Občno vzgojeslovje z dušeslovnim uvodom. Založba Slovenske šolske matice v Ljubljani, 1913. 8°. IX+128 str. — Slovenska šolska matica je pričela izdajati pedagoške učne knjige in je podala svojim članom letos prvi zvezek te vrste: Osnovne nauke iz dušeslovja. Knjiga je izšla v znamenju slovenske učiteljske šolske samopomoči, ker je namenjena učiteljiščnikom drugega letnika kot učna knjiga, obenem pa učiteljem za pripravo k usposobitvenemu izpitu in k izpitu za meščanske šole. Pretežna večina slovenskih učiteljiščnikov se uči ta predmet po nemških učnih knjigah, ker nima nobeno učiteljišče, razen goriškega, slovenskega učnega jezika. Kako težko je bilo doslej luščiti ta trdi oreh s slovenskim dijaštvom, ki v 2. letniku večinoma še ne more popolnoma obvladati tujega jezika, vedo z dijaštvom vred učitelji pedagogike. Nekateri abstraktni pojmi so delali krute težave. Terminologija, ki so jo učitelji podajali po Lampetovem „Dušeslovju“, je deloma zastarela in nazadnje tudi dober slovenski izraz ni mogel pojma vselej pojasniti. Pri poučevanju dušeslovja smo imeli vsled takih ovir vtis, da bi bilo najbolje poriniti ta predmet v višji letnik, vsaj v tretjega, če ne v četrtega. Ti pomisleki pa sedaj ginevajo. Slovenska učna knjiga pa presega daleko Lindnerjevo-Tupčevo, Schi-

ckovo in druge nemške knjige glede metodiške razvrstitve učiva in poljudnošolske razlage posameznih pojmov. Ravnatelj Bežek je poučeval mnogo let pedagoške predmete na raznih učiteljskih in je učitelj, ki zna tolmačiti dušeslovne pojave mladim glavam. Primeri, ki jih navaja v pojasnilo, potrjujejo načelo, da je glede pedagogike edino originalna slovenska učna knjiga naši šoli primerna taka knjiga, ki poudarja naš narodni način vzgajanja, mišljenja in čustvovanja, in da najboljši prevod najboljšje tuje pedagoške učne knjige ne more podati vsega tega. — Vzgojeslovni del sledi dušeslovnemu leta 1914. Veselimo se ga odkrito!

Dr. Ljudevit Pivko.

Dr. K. Ozvald, Eksperimentalna psihologija in eksperimentalna pedagogika. (Pedagoški letopis „Slov. šolske matice“ v Ljubljani, XIII. zvezek, 1913, str. 31—47.)

Znak današnje viharne dobe se je neizbrisno vtisnil vsem vedam: neprestano nihanje raznih pojmov, dokazovanje in izpodbijanje, napredovanje z novo metodo in spet zaviranje njenega območja. Tudi v dušeslovju se je izvršil in se še vrši temeljit preobrat: dogmatizem in racionalizem sta se vkljub Herbartu preživela, empirizem je tudi tu blagodejno vplival. Kot empirična veda uporablja dušeslovje za izsledovanje dušnih pojavov opazovanje in eksperiment. Pisatelj osvetli temeljito nalogo obeh ter po vsej pravici podredi eksperiment opazovanju, katero „je in ostane temeljna metoda“ v dušeslovju. Z eksperimentom se je opazovanje izdatno poglobilo in izpopolnilo ter ni odveč, da še je dušeslovje začelo nazivati eksperimentalno, kateremu sta Fechner in Wundt začrtala meje. Šola v Würzburgu, na čelu ji O. Külpe in Marbe, pa skuša tudi najzamotonejše pojave, (mišljenje, etična in verska čustva, razumno hotenje) eksperimentalno obdelati ter na ta način prekoračiti prvotno zaznamovane meje. Da, celo popolnoma odtrgati se hoče eksperimentalno dušeslovje od svoje matere, modroslovja, za kar navedem v dokaz le mimogrede brošure: Marbe, die Aktion gegen die Psychologie; Hillebrand, die Aussperrung der Psychologie; Wundt, die Psychologie im Kampf ums Dasein.

Eksperimentalna metoda se je tudi v pedagogiki vsled neomajnega sorodstva s psihologijo pod vodstvom Meumanna in Schulzeja udomačila, a sloviti Wundt je tudi tu posegel vmes. Primerno je očrtal pisatelj nalogo eksperimentalnega pedagoga, ki se bistveno loči od naloge eksperimentalnega psihologa. Našemu, za vsak napredek vnetemu učiteljstvu bo kratek in zanimiv sestavek dobrodošel.

Dr. Simon Dolar.

Dr. Janko Šlebinger, Slovenska bibliografija za l. 1907—1912. V Ljubljani 1913. Izdala in založila Matica Slovenska. V. 8°. IV + 336 str.

O bibliografijah in knjigopreglednih slovnikih so sodbe, kar je čisto naravno, zelo različne. Kdor išče v knjigi samo zabave, tistemu tako knjigopisno delo ne bo ugajalo, zdi se mu vse to potrata časa pri sestavljanju, potrata papirja in tiskarskega črnila pri natiskavanju, — znanstvenim delavcem n. pr. slovstvenim zgodovinarjem in knjižničarjem je pa s takimi pregledi mnogo pomagano in zelo ustrezno.

Bibliografija je podlaga literarni zgodovini, ker zbira literarnemu historiku material in mu daje potreben pregled o literarnih proizvodih. Že Trubar si je dovolil v tistih časih, ko je bil pregled literarnih proizvodov še naivno enostaven in bi bil po Grünovem izrazu yso našo literaturo dobesedno še lahko povezal v robec, tedaj že si je dovolil prvo našo bibliografijo z naslovom „Register und summarischer Inhalt aller der Windischen Bücher, die von Primus Trubero bis auf diß